

2. kvartal 2008

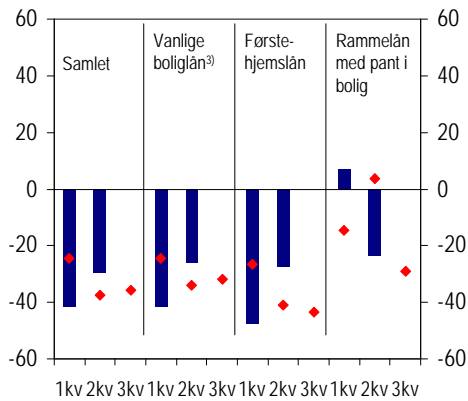
Norges Banks utlånsundersøkelse

Innstramming i kredittpraksis

Norges Banks utlånsundersøkelse

2. kvartal 2008

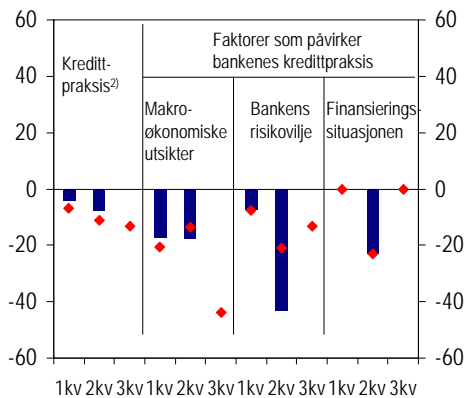
Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Nettotall fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid
²⁾ Negative nettotall betyr fallende etterspørsel
³⁾ Nedbetalingslån med pant i bolig

Kilde: Norges Bank

Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger i 2008. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Nettotall.¹⁾ Prosent

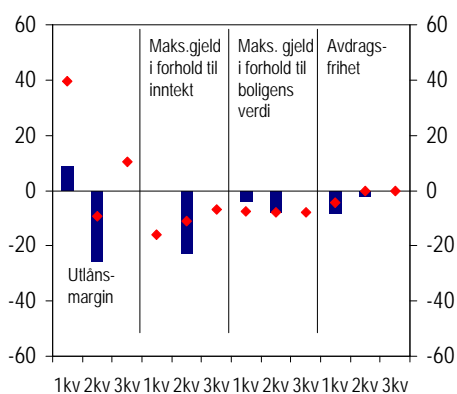

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin og derfor strammere kredittpraksis. Negative tall for maksimal gjeld i forhold til inntekt, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og for avdragsfrihet innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Bankene fortsatte å stramme inn kredittpraksis overfor foretak i andre kvartal 2008. Dette var særlig markert for næringsseidom. Bankene rapporterte en marginal innstramning i kredittpraksis overfor husholdninger i andre kvartal 2008. Bankene forventer ytterligere innstramning i kredittpraksis overfor foretak og husholdninger i tredje kvartal 2008, men innstramningen overfor husholdninger forventes å være moderat.

Norges Banks utlånsundersøkelse for 2. kvartal 2008 ble gjennomført i perioden 1. juli - 10. juli 2008. Deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i 2. kvartal 2008 sammenlignet med 1. kvartal 2008, samt forventet utvikling i 3. kvartal 2008 sammenlignet med 2. kvartal 2008.

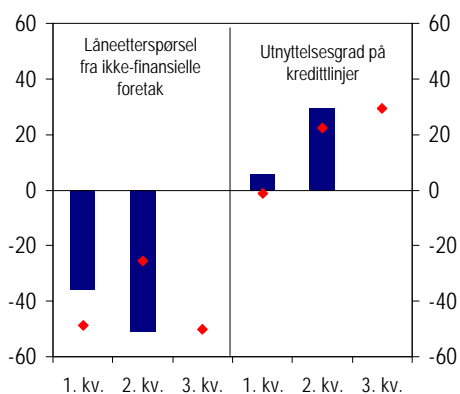
Bankene i undersøkelsen bruker en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramning i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.

Utlån til husholdninger

Bankene rapporterte at husholdningenes etterspørsel etter lån avtok i 2. kvartal 2008 sammenlignet med 1. kvartal 2008, se figur 1. Fallet i den samlede etterspørselen var mindre enn hva bankene hadde forventet. Etterspørselen etter nedbetalingslån med pant i bolig (vanlige boliglån) og førstehjemslån falt ytterligere i 2. kvartal. Etterspørselen etter rammelån med pant i bolig falt også noe til tross for at bankene hadde forventet at etterspørselen skulle ta seg marginalt opp. Bankene forventer at husholdningenes etterspørsel etter alle typer lån vil fortsette å avta i 3. kvartal 2008.

Det var en marginal innstramning i bankenes kredittpraksis overfor husholdninger i 2. kvartal i år, se figur 2. Innstramningen i 2. kvartal var noe mindre enn forventet. Faktorene som bidro til innstramningen i kredittpraksis overfor husholdninger i 2. kvartal var de makroøkonomiske utsiktene, bankenes risikovilje og finansieringssituasjonen. Også mål for markedsandel og økt mislighold bidro noe til innstramningen. Fremover forventer bankene fortsatt en liten innstramning i

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive nettotall betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer

Kilde: Norges Bank

kredittpraksis som følge av de makroøkonomiske utsiktene, bankenes risikovilje og økt mislighold. Finansieringssituasjonen forventes ikke å bidra til innstramming i kredittpraksis.

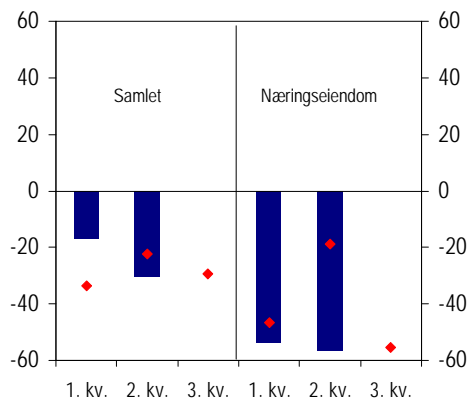
Bankene endret flere lånebetingelser overfor husholdningene i 2. kvartal i år, se figur 3. Bankene reduserte maksimal gjeld i forhold til inntekt og boligens verdi. Bankene strammet samtidig marginalt inn på avdragsfrihet og økte gebyrene noe, men reduserte utlånsmarginen. Bankene rapporterte at varslingsfristen på seks uker ved økning av renten på lån til personmarkedet har forsinket tilpasningen av utlånsrentene til økningene i foliorenten. I tillegg forklarte bankene fallet i utlånsmarginen med konkurransesituasjonen. Fremover forventer bankene en viss økning i utlånsmargin og gebyrer, samt en ytterligere reduksjon i maksimal gjeld i forhold til inntekt og i forhold til boligens verdi.

Utlån til ikke-finansielle foretak

Bankene rapporterte at etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak falt mer enn forventet i 2. kvartal 2008, se figur 4. Samtidig økte utnyttelsesgraden på kredittlinjene. Bankene forventer betydelig lavere låneetterspørsel fra ikke-finansielle foretak i 3. kvartal sammenlignet med 2. kvartal. Utnyttelsesgraden på kredittlinjer forventes å øke noe i 3. kvartal.

Bankene fortsatte å stramme inn kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal, se figur 5. Innstrammingen var større enn forventet, og betydelig for utlån til næringseiendom. Bankene forventer ytterligere innstramming overfor ikke-finansielle foretak i 3. kvartal. Den betydelige innstrammingen på næringseiendom forventes også å fortsette i 3. kvartal.

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

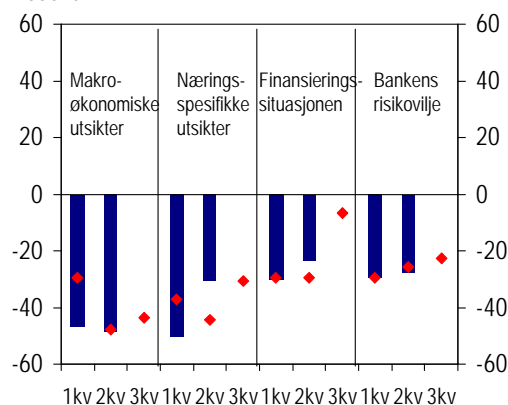
¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramming i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Flere faktorer bidro til strammere kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal i år. De makroøkonomiske utsiktene bidro i betydelig grad til innstrammingen i bankenes kredittpraksis, se figur 6. De næringsspesifikke utsiktene, finansieringssituasjonen og bankenes risikovilje bidro også. Bankene rapporterte dessuten at enkelte foretak ikke klarer å oppfylle de samme lånebetingelsene som tidligere grunnet svekket gjeldsbetjeningsevne. Fremover forventer bankene fortsatt en viss innstramming i kredittpraksis som følge av de ovennevnte faktorene. De makroøkonomiske og de næringsspesifikke utsiktene bidrar mest til innstrammingen.

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

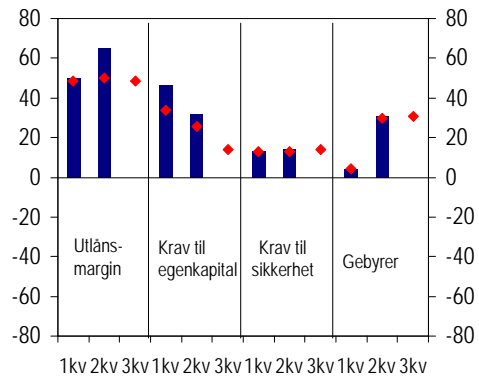
¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramming i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Innstrammingen i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal 2008 ble først og fremst gjennomført med en betydelig økning i utlånsmarginen, samt en viss økning i gebyrer og krav til egenkapital, se figur 7. Bankene økte også krav til sikkerhet og strammet inn på avdragsfrihet og maksimal nedbetalingstid. Enkelte banker rapporterte om større innstramming i lånebetingelsene for store bedrifter enn for små og mellomstore bedrifter. Bankene forventes å stramme til

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak i 2008. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital, krav til sikkerhet og for gebyrer innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

lånebetingelsene i 3. kvartal, særlig ved hjelp av økt utlånsmargin og høyere gebyrer. 3